

ਸਮੱਸਿਆ - 3 ਸੰਰਚਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ

Date |

Page |

ਸਮੱਸਿਆ 3.3

1. ਗਣਿਤ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ 15 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ (25 ਇੰਚ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਕ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਹਨ:
19, 25, 23, 20, 9, 20, 15, 10, 5, 16, 25, 20, 24, 18, 20
ਇਹਨਾਂ ਸੰਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਘੜਕਵ ਅਤੇ ਮੱਧਿਕਾ ਪਤਾ ਕਰੋ। ਕੀ ਇਹ ਘੜਕਵਰ ਹਨ?

ਜੱਲ:- ਸੰਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਏਧਰੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਤਹਤੀਬ ਵਿੱਚ ਕਰਨ 'ਤੇ
5, 9, 10, 18, 15, 16, 19, 20, 20, 20, 20, 23, 24, 25, 25
ਅੰਕ 20 ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਾਰ ਆਇਆ ਹੈ।
ਇਸ ਲਈ ਘੜਕਵ = 20
ਵਿਚਕਾਰ ਵਾਲਾ ਸੰਰਚਨਾ ਮੱਧਿਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਇਸ ਲਈ ਮੱਧਿਕਾ = 20
ਹਾਂ, ਘੜਕਵ ਅਤੇ ਮੱਧਿਕਾ ਘੜਕਵਰ ਹਨ।

2. ਇੱਕ ਕ੍ਰਿਕਟ ਮੈਚ ਵਿੱਚ ਬਿਹਾਗੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬੱਦਲੀਆਂ ਦੌੜਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:-
6, 15, 120, 50, 100, 80, 10, 15, 8, 10, 15
ਇਹਨਾਂ ਸੰਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਮੱਧਮਾਨ, ਘੜਕਵ ਅਤੇ ਮੱਧਿਕਾ ਪਤਾ ਕਰੋ।
ਕੀ ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਘੜਕਵਰ ਹਨ?

ਜੱਲ:- ਸੰਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਏਧਰੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਤਹਤੀਬ ਵਿੱਚ ਕਰਨ 'ਤੇ
6, 8, 10, 10, 15, 15, 15, 50, 80, 100, 120

ਮਾਧਿਕਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦਾ ਜੋੜ

ਮੱਧਮਾਨ = ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਸੰਖਿਆ

$$= \frac{6+8+10+10+15+15+15+50+80+100+120}{11}$$

$$= \frac{429}{11}$$

$$= 39$$

$$\text{ਮੱਧਮਾਨ} = 39$$

ਅੰਕ 15 ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਾਰ ਆਇਆ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਘੁਲਾਵਾ = 15

ਇਕਦਮ ਵਾਲਾ ਅੰਕੜਾ ਮੌਧਿਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਮੌਧਿਕਾ = 15

ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਘੁਲਾਵਾ ਨਹੀਂ ਹਨ।

3. ਇੱਕ ਜਮਾਤ ਦੇ 15 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਭਾਰ (ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ) ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੈ:-

38, 45, 35, 31, 45, 50, 38, 43, 43, 40, 36, 38, 43, 48, 47

(i) ਇਹਨਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਘੁਲਾਵਾ ਅਤੇ ਮੌਧਿਕਾ ਪਤਾ ਕਰੋ। ਕੀ ਇਹ ਘੁਲਾਵਾ ਹਨ?

(ii) ਕੀ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਘੁਲਾਵਾ ਹਨ?

ਜੱਲ:- ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਉਤਰੀ-ਉੱਚ ਵਿੱਚ ਕਰਕੇ 'ਤੇ

38, 35, 36, 31, 38, 38, 38, 40, 45, 43, 43, 43, 45, 47, 50

(ii) ਅੰਕ 38 ਅਤੇ 43 ਦੋਵੇਂ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਆਏ ਹਨ।

ਇਸ ਲਈ ਘੁਲਾਵਾ = 38 ਅਤੇ 43

ਇਕਦਮ ਵਾਲਾ ਅੰਕੜਾ ਮੌਧਿਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਮੌਧਿਕਾ = 40

(iii) ਹਾਂ, ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਘੁਲਾਵਾ ਹਨ।

4. ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਘੁਲਾਵਾ ਅਤੇ ਮੌਧਿਕਾ ਪਤਾ ਕਰੋ :-

13, 16, 18, 14, 19, 18, 14, 13, 14

ਜੱਲ:- ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਉਤਰੀ-ਉੱਚ ਵਿੱਚ ਕਰਕੇ 'ਤੇ

18, 18, 13, 13, 14, 14, 14, 16, 19

ਅੰਕ 14 ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਾਰ ਆਇਆ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਘੁਲਾਵਾ = 14

ਇਕਦਮ ਵਾਲਾ ਅੰਕੜਾ ਮੌਧਿਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਮੌਧਿਕਾ = 14

5. ਦੱਸੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਪਾਰ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ !

- (i) ਧਰੁਵਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। (ਸਹੀ)
- (ii) ਮੱਧਮਾਠ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਏ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। (ਗਲਤ)
- (iii) ਗੱਧਰਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। (ਸਹੀ)
- (iv) ਅੰਗਰੇਜ਼ੀਆਂ 6, 4, 3, 8, 9, 12, 13, 9 ਦੇ ਮੱਧਮਾਠ ਹਨ। (ਗਲਤ)

ਵੈਦਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ

ਮੌਖਿਕ ਮਿਸ਼ਨ

ਸ. ਕੇ. ਹ. ਸ. ਤਹਿਲਾ

ਦੁਆਰਾ - ਨੁਮਾਇੰਦਾ

ਲਿਖਤ - ਲੇਖਕ